

Alueellinen opiskeluhuolto- suunnitelma 2026–2029

Helsinki

Helsinki

Julkaisija

Helsingin kaupunki

Taitto

KMG Turku Oy / Miia Lindberg

Kansikuva

Marjaana Malkamäki / Keksi

Kuvitukset

Lille Santanen

Julkaisuvuosi

2025

Sisällys

1 Johdanto	4
2 Helsingin alueen opiskeluhuollon toteuttamisen keskeiset periaatteet	5
2.1 Oppijan oikeus opiskeluhuollon palveluihin	7
2.2 Opiskeluhoitopalveluiden saavutettavuus	8
2.3 Opiskeluhuollon toimintaa ohjaa tutkimus ja tieto	8
3 Yhteistyö opiskeluhuollon kokonaisuuden toteuttamiseksi.....	9
3.1 Helsingin kaupungin ja yksityisten koulutuksen järjestäjien välinen yhteistyö	12
3.2 Tiedonkulku	13
3.3 Yhteistyötä tukevat toimintamallit	13
4 Koulutuksen järjestäjien arviot opiskeluhoitopalvelujen kONAISTARPEESTA SEKÄ MUISTA TARVITTAVISTA TOIMENPITEISTÄ.....	14
5 Opiskeluhoitopalveluiden voimavarojen kohdentaminen.....	17
6 Opiskeluhoitopalveluiden järjestämisen alueellisen toteutumisen tavoitteet	19
7 Toimenpiteet alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi	22
Liitteet	23
Liite 1. Alueellista opiskeluhoitosuunnitelmaa velvoittavat lait ja asetukset.....	23
Liite 2. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan Yhdessä toimien -palvelulupaus opiskeluhuollon järjestämiseen.....	24
Liite 3. Luvun 4 lähteet	25

1 Johdanto

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain ([377/2022, 13 a §](#)) mukaan hyvinvointialueella ja Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla tulee olla valtuustokausittainen alueellinen opiskelu- huoltosuunnitelma vastuullaan olevien opiskeluhoitopalvelujen järjestämiseksi. Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma ohjaa opiskeluhoitopalveluiden järjestämistä ja opiskeluhoollon ammattilaisten työtä. Suunnitelma perustuu Helsingissä toimivien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmiin, ja se liitetään osaksi Helsingin hyvinvointisuunnitelmaa.

Helsingin kaupunkistrategian 2025–2029 mukaan jokaisen helsinkiläisen on voitava tuntea kuuluvansa Helsinkiin. Kiinnitämme huomiota erityisesti lasten ja nuorten todellisuuksien eriytymiseen. Tavoittemme on taata jokaiselle oppijalle kokemus turvallisesta, yhdenvertaisesta ja terveyttä tukevasta oppimisympäristöstä, ja edistää hyvää oppimista, hyvinvointia ja kestävää tulevaisuutta. Eri toimijoiden välinen suunnitelmallinen opiskeluhoitotyö Helsingin alueella tukee näiden tavoitteiden saavuttamista.

Järjestämme opiskeluhoollon palvelut noin 6 000 lapselle, 48 000 oppilaalle ja 31 000 opiskelijalle. Helsingissä on 175 kaupungin omaa esiopetusyksikköä, joiden lisäksi esiopetusta järjestää 51 yksityistä palvelun tuottajaa. Kaupungin omia peruskouluja on 102, lukioita 15 sekä yksi ammatillinen oppilaitos. Helsingin alueella koulutusta järjestää myös 27 yksityistä, sopimus- ja valtion ja yliopiston peruskoulua sekä lukiota. Lisäksi Helsingin alueella toimii 23 yksityistä ammatillisen koulutuksen järjestäjää.

Suunnitelmassa käytetyt käsitteet

Oppija viittaa yhteisesti esiopetuksen lapsiin, perusopetuksen oppilaisiin ja toisen asteen opiskelijoihin.

Toimipaikka tarkoittaa kaikkia esiopetuksen yksiköitä, peruskouluja sekä toisen asteen oppilaitoksia.

Yksityinen koulutuksen järjestäjä tarkoittaa muita Helsingin alueella toimivia koulutuksen järjestäjiä, kuten sopimus-, valtion tai yliopiston koulut, yksityiset ammattioppilaitokset ja lukiot.

2 Helsingin alueen opiskeluhuollon toteuttamisen keskeiset periaatteet

Helsingissä opiskeluhoolto tarkoittaa oppijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppimisyhteisöissä (Oppilas- ja opiskelija-huoltolaki, 3 §). Ensisijainen vastuu oppimisyhteisöjen hyvinvoinnista on niiden henkilökunnalla, mutta opiskeluhoitopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on edistettävä tehtävissään niin oppijoiden kuin oppimisyhteisöjen hyvinvointia.

Opiskeluhoolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä ja varhaista tukea. Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla luodaan toimintakulttuuria, joka edistää lasten, oppilaiden opiskelijoiden ja henkilöstön hyvinvointia. Yhteisöllistä opiskeluhoiltoa toteuttavat kaikki opiskeluhoollon toimijat. Oppijoilla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhoitopalveluihin, joita ovat esiopetuksen lastenneuvolapalvelut, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut.

Opiskeluhoiltoa toteutetaan suunnitelmallisesti kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimijoiden, yksityisten koulutuksen järjestäjien, oppijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Sekä Helsingin kaupunkia että muita koulutuksen järjestäjiä velvoittavat samat lait ja asetukset, joiden puitteissa opiskeluhoiltoa toteutetaan ja palveluita järjestetään. Toimintamme lähtökohta on aina lapsen ja nuoren etu. Tarjoamme palvelut oikea-aikaisesti ja varmistamme yhdenvertaisuuden toteutumisen palveluisamme.

Kuva 1. Opiskeluhoollon kokonaisuus Helsingissä.

Opiskeluhoollon kokonaisuus

Toimipaikoissa johtaa päiväkodin johtaja/rehtori/koulutuspäällikkö

Kuvan lähde THL.

Opiskeluhoollon järjestetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti:

- esi- ja perusopetuksen oppilaille
- perusopetuksen valmistavan opetuksen oppilaille
- lukiossa ja ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa opiskeleville opiskelijoille (opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalvelut tarjotaan myös ammatillista perustutkintoa oppisopimuksella opiskeleville)
- ammattitutkintokoulutuksessa opiskeleville oppivelvollisille
- niille aikuislukion opiskelijoille, jotka opiskelevat perusopetuksen oppimäärää
- oppivelvollisille, jotka opiskelevat lukio-opintoja aikuisten opetussuunnitelman mukaisesti
- tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) opiskelijoille
- työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen (Telma) opiskelijoille
- kansanopistojen oppivelvollisille opiskelijoille (myös aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksessa olevat oppivelvolliset).

Oikeus opiskeluterveydenhuollon palveluihin koskee myös opiskelijoita, jotka opiskelevat opintotukilain (65/1994) mukaiseen opintotukeen oikeuttavassa koulutuksessa. Opiskeluterveydenhuoltoa tarjotaan ammatillista perustutkintoa

suorittavien opiskelijoiden lisäksi opiskelijoille, jotka suorittavat ammatti- tai erikoisammattitutkintoa. Oppisopimusopiskelijat ovat pääsääntöisesti työterveyshuollon palveluiden piirissä, eivätkä opiskeluterveydenhuollon palvelut kuulu heille.

2.1 Oppijan oikeus opiskeluhuollon palveluihin

Oppijalla on oikeus maksuttomaan, vapaaehtoiseen ja saavutettavaan opiskeluhuollon palveluun. Opiskeluhuoltopalveluiden käyttö perustuu oppijan suostumukseen, ja tämän omat toiveet ja näkemykset on otettava huomioon häntä koskevissa päätöksissä, toimenpiteissä ja tuen suunnittelussa.

Oppijalla on oikeus saada palvelua omalla äidinkielellään joko suomeksi tai ruotsiksi, ja tarvittaessa hänellä on oikeus käyttää tulkkaukspalvelua.

Opiskeluhuollon palveluita ovat:

- lastenneuvolapalvelut
- kouluterveydenhuolto
- opiskeluterveydenhuolto
- opiskeluhuollon psykologipalvelut
- opiskeluhuollon kuraattoripalvelut.

Palvelun tarkoitus on turvata varhainen tuki sitä tarvitsevalle. Palveluissa tuetaan sekä vahvistetaan oppijoiden oppimista, kehitystä ja hyvinvointia sekä ennalta ehkäistään ongelmia. Opiskeluhuollon ammattilaiset tekevät tarvittaessa yhteistyötä oppijan huoltajan kanssa, mutta huoltaja ei voi kieltää oppijaa käyttämästä opiskeluhuollon palveluita.

2.2 Opiskeluhoitopalveluiden saavutettavuus

Opiskeluhoitopalvelut järjestetään ensisijaisesti toimipaikoissa tai niiden läheisyydessä, ja toimipaikoista osoitetaan toimintaan soveltuvat tilat. Jos tiloja ei ole mahdollista tarjota toimipaikasta, järjestetään palvelut päiväkodin, koulun tai oppilaitoksen välittömässä läheisyydessä. Opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan perustellusta syystä järjestää myös muissa opiskeluterveydenhuollon palveluja antavissa toimipaikoissa, jos se on tarkoituksenmukaista oppijoiden tarpeiden, palvelujen laadun, potilasturvallisuuden taikka muun näihin rinnastettavan syyn perusteella. Palveluiden tulee olla saatavilla oppijoille opiskelupäivän aikana ja ne ovat opiskelijoille maksuttomia.

Oppijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoollon kuraattorin tai psykologin kanssa seitsemän oppilaitoksen työpäivän kuluessa, kun hän on sitä pyytänyt. Kun kyse on erittäin kiireellisestä asiasta (esim. äkillinen traumaattinen kriisi), keskustelu pyritään järjestämään samana tai

seuraavana päivänä. Asian kiireellisyyden arvioi aina opiskeluhoollon ammattilainen. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto järjestää vähintään kerran viikossa avovastaanottoajan, jolloin oppijat voivat tavata terveydenhoitajaa ilman ajanvarausta.

Helsingin kaupungin hallintosäännön mukaan (luku 25, 1§) palvelut on järjestettävä niin, että palveluiden käyttäjiä pystytään palvelemaan heidän omalla kielellään joko suomen tai ruotsin kielellä. Opiskeluhoitopalvelut järjestetään Helsingin kaupungin hallintosäännön mukaisesti joko suomeksi tai ruotsiksi.

Palveluiden järjestämisessä kiinnitetään erityistä huomioita kieli- ja kulttuurivähemmistöön kuuluvien oppijoiden ja huoltajien tavoittamiseen, ja palvelua räätälöidään asiakkaiden toiveiden ja tarpeiden mukaisesti.

Palvelua järjestetään Yhdessä toimien -palvelulupauksen mukaisesti (liite 1.).

2.3 Opiskeluhoollon toimintaa ohjaa tutkimus ja tieto

Opiskeluhoollon suunnittelun, johdetaan ja ohjataan tiedolla. Paikallista tutkimustietoa oppijoiden elinoloista ja hyvinvoinnista seurataan aktiivisesti toimialoilla. Toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään mm. seuraavia tietolähteitä: kouluterveyskysely, TEA-viisari, laajat terveystarkastukset sekä kolmen vuoden välein tehtävät yhteisön hyvinvoinnin sekä

ympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden tarkastukset. Opiskeluhoitopalveluiden järjestämistä ja saatavuutta seurataan palveluun pääsyn nopeuden ja määräaikaisten toteutumisen kautta.

3 Yhteistyö opiskeluhuollon kokonaisuuden toteuttamiseksi

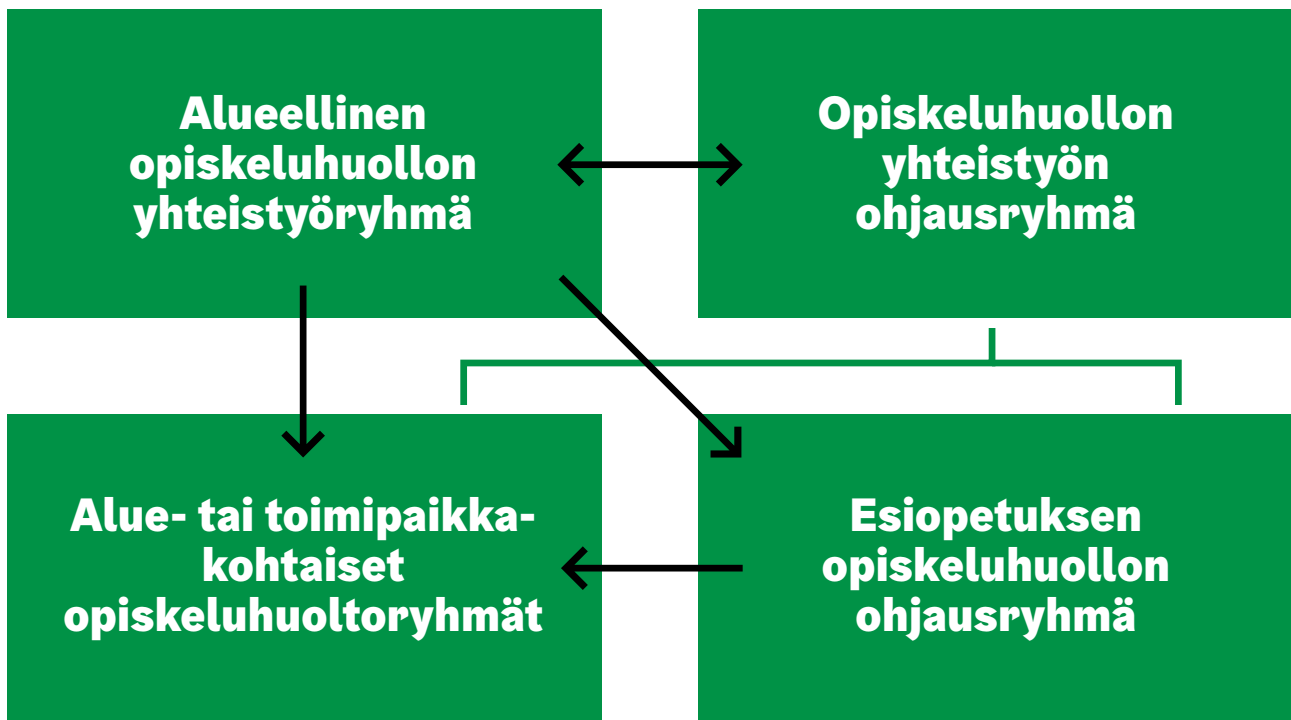
Opiskeluhoiltoa toteutetaan sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan ja kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja koulutuksen järjestäjien välisenä yhteistyönä. Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala vastaa opiskeluhoillon palveluiden järjestämisestä ja tuottaa lastenneuvola, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tuottaa kuraattori- ja psykologipalvelut esi-, perus- ja toisen asteen opinnoissa oleville oppijoille yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Helsingin kaupungilla on velvollisuus järjestää psykologi- ja kuraattoripalvelut myös yksityisille koulutuksen järjestäjille. Nämä voivat valintansa mukaan huolehtia palvelujen järjestämisestä myös osittain tai kokonaan itse omana toimintanaan. Jos yksityinen koulutuksen järjestäjä tuottaa opiskeluhoillon kuraattori- ja psykologipalvelua itse, toimii se palvelun tuottajan roolissa. Lastenneuvola- sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut tuottaa kaikille koulutuksen järjestäjille sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala.

Opiskeluhoillon järjestämiseen liittyvästä yhteistyötä vastaavat kaupunkitasolla alueellinen opiskeluhoillon yhteistyöryhmä sekä opiskeluhoillon yhteistyön ohjausryhmä. Esiopetuksen kaupunkitasoisesta yhteistyöstä vastaa esiopetuksen opiskeluhoillon ohjausryhmä. Toimipaikkatasolla yhteistyöstä vastaavat alue- tai toimipaikka-kohtaiset opiskeluhoiltoaryhmät.

Kuva 2. Opiskeluhuollon toiminnan ohjauksesta vastaavat ryhmät.

Alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä

Alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän tehtäviä ovat alueellisen opiskeluhooltosuunnitelman valmisteleminen ja suunnitelman toteutumisen seuranta. Ryhmä seuraa ja arvioi opiskeluhooltopalvelujen, koulutuksen järjestäjien sekä muiden sosiaali- ja terveystieteiden yhteistyön toteutumista sekä käsittelee Helsingin kaupungin ja sen alueella toimivien koulutuksen järjestäjien välisiä opiskeluhoollon yhteistyökysymyksiä. (Laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta 377/2022 § 14a)

Yhteistyöryhmä toteuttaa myös koulutuksen järjestäjän opiskeluhoollon ohjausryhmän tehtäviä (Oppilas- ja opiskeluhooltolaki 1287/2013 § 14), jotka ovat opiskeluhoollon suunnittelu, arviointi ja seuranta. Ryhmä seuraa lainsäädännön noudattamista ja ohjaa palvelukokonaisuuksia opiskeluhoollon käytäntöjen ja palveluiden kehittämistä.

Yhteistyöryhmän puheenjohtajuus vaihtuu vuosittain kasvatuksen ja koulutuksen toimialan palvelukokonaisuuksien johdon välillä. Ryhmässä on toimialojen edustus suomen- ja ruotsinkielisestä esi- ja perusopetuksesta, toisen asteen koulutuksesta sekä opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluista, lastenneuvolasta sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta. Ryhmässä on yksityisten koulutuksen järjestäjien edustus sekä yleissivistävästä että ammatillisesta koulutuksesta, alaikäisten huoltajien edustus ja nuorisoneuvoston edustaja. Ryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa ja tarvittaessa useammin. Kokoonpanoa muutetaan tarvittaessa, jos vastuut tai roolit organisaatiossa muuttuvat, tai jos lainsäädäntö niin edellyttää.

Opiskeluhuollon yhteistyön ohjausryhmä

Opiskeluhuollon yhteistyön ohjausryhmän tehtävät perustuvat kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan yhteistyösopimuksen seurantaan: yhteistoiminnan edistämiseen, toiminnan sisällön kehittämiseen ja laadun seurantaan, vuosittaisen talousarvion sopimiseen ja seurantaan sekä yhteistoiminnan arviointiin. Ohjausryhmä kokoontuu 4–6 kertaa lukuvuodessa. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja. Ryhmässä on edustus koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta, lastenneuvolasta, lastensuojelusta, suomen- ja ruotsinkielisestä esi- ja perusopetuksesta ja toisen asteen koulutuksesta sekä yksityisten koulutuksen järjestäjien edustus.

Esiopetuksen opiskeluhuollon ohjausryhmä

Esiopetuksen opiskeluhuollon ohjausryhmässä sovitaan kaupunkitasolla esiopetuksen opiskeluhuollon yhteistyöstä, rakenteista ja käytännön toiminnan järjestämisestä. Ohjausryhmässä on edustus esi- ja perusopetuksen opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluista, varhaiskasvatuksesta sekä lastenneuvolasta. Ryhmä myös työstää asioita esiopetuksen aluekohtaisille opiskeluhoitoryhmille ja se kokoontuu 4–5 kertaa vuodessa.

Alue- ja toimipaikkakohtaiset opiskeluhoitoryhmät

Alue- tai toimipaikkakohtaiset opiskeluhoitoryhmät suunnittelevat, koordinoivat ja toteuttavat oppimisyhteisön tekemää yhteisöllistä opiskeluhoitoa. Toimipaikan johtaja (päiväkodin johtaja, rehtori tai koulutuspäällikkö) johtaa ja vastaa opiskeluhoollon lainmukaisesta toteuttamisesta. Ryhmään kuuluvat toimipaikan henkilöstön lisäksi opiskeluhoollon ammattilaiset (kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja sekä mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan lääkäri).

Opiskeluhoito on osa Helsingin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä (HYTE)

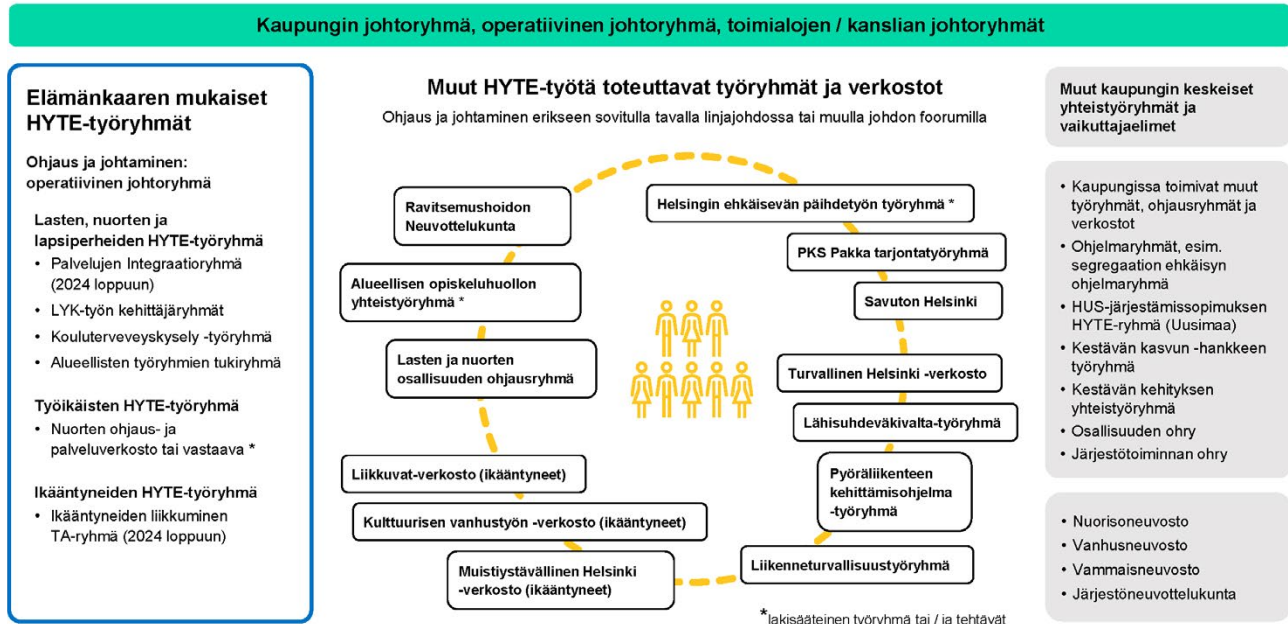
Opiskeluhoito on osa Helsingin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) työtä. Työn ytimessä on hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen. Yhteistyölle on luotu kaupunkiyhteiset rakenteet, jotka muodostuvat hyvinvointia ja terveyttä edistävästä poikkihallinnollisista työryhmistä ja verkostoista (kuva 2).

Opiskeluhoollosta vastaavat viranhaltijat ovat edustettuina elämänsäkaaren mukaisissa HYTE-työryhmissä, kuten lapset, nuoret ja lapsiperheet sekä työikäiset. Työryhmät työskentelevät erilaisten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvien aiheisältöjen parissa ja edistävät Helsingin kaupungin strategiaa tavoitteita sekä toteuttavat hyvinvointisuunnitelmaa. Työryhmissä on mukana myös kaupungin ulkopuolisia toimijoita, kuten yksityisten koulutuksen järjestäjien ja järjestöjen edustajia. Verkostokokonaisuuden avulla palveluja johdetaan ja kehitetään yhteistyöllä eri toimialojen ja eri toimijoiden välillä esimerkiksi erilaisten sisältöjen parissa.

Osana kaupungin HYTE-työtä opiskelu-
huollosta vastaavat edustajat osallistuvat
vuosittain HYTE-neuvotteluihin. Tämä
tarkoittaa, että Helsingin kaupungin toimijat
neuvottelevat järjestöjen, HUS-yhtymän ja

muiden kumppaneiden kanssa hyvinvointi-
suunnitelman tavoitteiden edistämisestä
ja mahdollisten yhteisten ratkaisujen
löytämisestä.

Kuva 3. Helsingin kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden (HYTE) edistämisen verkostot ja työryhmät.

3.1 Helsingin kaupungin ja yksityisten koulutuksen järjestäjien välinen yhteistyö

Perusopetuksen, lukio- ja ammatillisen koulutuksen osalta järjestetään säännöllisiä yhteistyöfoorumeita yksityisten koulutuksen järjestäjien kanssa. Tapaamisissa jaetaan tietoa kaupungin opiskeluhoitoa koskevista ohjeista, käydään yhteistä keskustelua sekä sovitaan tarvittaessa opiskeluhoitoon liittyvistä asioista.

Yksityisillä koulutuksen järjestäjillä on oma vapaaehtoinen valtakunnallinen yksityiskoulujen opiskeluhoollon ohjausryhmä. Ryhmä mahdollistaa ei-kunnallisten koulutuksen järjestäjien yhteistyön ja verkostoitumisen opiskeluhoitoa koskevissa asioissa. Ohjausryhmä huolehtii osaltaan koulujen ja oppilaitosten sijaintikuntien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Ohjausryhmän toiminta on osa Yksityiskoulujen Liiton toimintaa.

3.2 Tiedonkulku

Tiedonkululla on suuri merkitys sujuvan yhteistyön kannalta. Tiedonkulku perustuu avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen eri toimijoiden välillä. Opiskeluhuollon eri ammattiryhmillä tulee olla riittävä tieto opiskeluhuollon järjestämisvastuista sekä tehtävänjaosta.

Varmistamme tiedonkulun edellä kuvatuilla yhteistyörakenteilla, selkeillä ohjeistuksilla, toimintamalleilla ja palvelupolkujen kuvauksilla. Joustavaa ja sujuvaa tiedonkulkua

edistää säännöllisten tapaamisten järjestäminen toimialojen ja yksityisten koulutuksen järjestäjien välillä.

Huolehdimme, että ajantasainen tieto opiskeluhoitopalveluista on helposti saatavilla oppijoille, huoltajille ja yhteistyökumppaneille. Päivitämme säännöllisesti tiedotuskanaviamme, kuten verkkosivujamme sekä monipuolistamme viestintää palveluistamme.

3.3 Yhteistyötä tukevat toimintamallit

Helsingissä on käytössä erilaisia materiaaleja ja toimintamalleja, joilla tuetaan eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Kuvattujen toimintamallien ja materiaalien avulla

varmistamme opiskeluhoitopalveluiden ja muiden toimijoiden yhteistyön sekä helpotamme palvelun tarpeen arvioimista ja ohjausta.

Materiaalit ja toimintamallit

- Lasten, nuorten ja perheiden matalan kynnyksen palvelumalli (7–17-vuotiaille tarkoitetut palvelut)
- Lasten ja nuorten mielenterveyden palvelukuvaus
- Malli naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen ehkäisemiseksi
- Poliisi, lastensuojelu ja sovittelutoiminta, milloin ja miten yhteys?
- Keskittymisen haasteet -toimintamalli
- Kaupunkiyhteiset kulttuuriset kasvatus- ja kurinpitomatkat – taustat, seuraukset ja ennaltaehkäisy -materiaali
- Kunniaan liittyvä väkivalta-, kulttuuriset kasvatusmatkat- ja puheeksiotto huoltajan kanssa -toimintakortit.

4 Koulutuksen järjestäjien arviot opiskeluhuoltopalvelujen kokonaistarpeesta sekä muista tarvittavista toimenpiteistä

Kokonaistarpeen arvioinnissa opiskeluhuoltopalveluiden riittävien resurssien varmistamiseksi hyödynnämme paikallista oppijoita koskevaa seurantatietoa terveydestä, hyvinvoinnista ja elinoloista. Huomioimme muun muassa yksiköiden määrän, oppijoiden määrän yksiköissä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Koulutuksen järjestäjien omat arviot opiskeluhuollon kokonaistarpeista on tarkemmin koulutuksen järjestäjien opiskeluhuoltosuunnitelmissa.

Helsingissä asui vuoden 2023 lopussa noin 227 900 alle 30-vuotiasta, ja heistä puolet on alle 18-vuotiaita. Alle kouluikäisiä 0–6-vuotiaita oli 42 912, kouluikäisiä 7–17-vuotiaita 70 856 ja 18–29-vuotiaita 114 167. Helsingissä alle 18-vuotiaista joka neljäs on ulkomaalaistaustainen ja ulkomaalaistaustaisista runsas kolmannes on syntynyt muualla kuin Suomessa. Joka neljäs helsinkiläinen on vieraskielinen ja vieraskielisten osuus on jakautunut kaupungin alueille hyvin eri tavoin. Runsas neljännes alle 18-vuotiaista asuu yksinhuoltajaperheissä ja vajaa 15 % on toimeentulon piirissä, 13 % lapsista ja nuorista asuu pienituloisissa asutokunnissa.

Olemme tunnustaneet, että eri taustatekijöillä on yhteys lasten ja nuorten koettuun hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Näitä taustatekijöitä ovat sukupuoli, syntyperä, perheen sosioekonominen asema ja perhetyyppi. Pojat kokevat useammin hyvinvointinsa paremmaksi kuin tytöt, ja kasvuympäristön turvallisuuden kokemuksissa esiintyy eroja syntyperän mukaan.

Perheen koettu taloudellinen tilanne on yksi keskeisimmistä hyvinvoinnin taustatekijöistä: mitä paremmaksi lapsi tai nuori arvioi perheen taloudellisen tilanteen, sitä paremmaksi hän kokee hyvinvointinsa. Useimmiten molempien vanhempien kanssa asuvat kokevat hyvinvointinsa muita lapsia ja nuoria paremmaksi. Huomionarvoista on, että helsinkiläisnuorten kokemusmaailma hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden suhteen eriytyy varsinkin sukupuolen ja perheen koetun taloudellisen tilanteen mukaan.

MOVE! -testien mukaan lasten ja nuorten fyysisessä toimintakyvyssä on tapahtunut myönteistä kehitystä, mutta samalla on havaittavissa myös huolestuttavaa kehitystä viime vuosina. Erityisesti alueelliset erot lasten fyysisessä toimintakyvyssä ovat huomattavia, mikä tarkoittaa, että tietyillä alueilla palvelutarve on suurempi kuin toisilla. Lastenneuvoloiden ja kouluterveydenhuollon terveystarkastuksissa mitattujen pituus- ja painotietojen perusteella ylipaino ja lihavuus ovat yleistyneet, mikä korostaa tarvetta elintapoihin liittyvään ohjaukseen sekä arkiliikkumisen edistämiseen.

Kouluterveyskyselyn Helsingin tulosten mukaan terveydentilan kokemus on heikentynyt kaikissa ikäryhmissä viimeisen kymmenen vuoden aikana, ja viidenneks lapsista ja nuorista elää epäsäännöllisten elintapojen kanssa, mikä voi lisätä riskiä terveysongelmille ja vaatia kohdennettuja palveluja. Psykkisen toimintakyvyn heikentyminen, erityisesti ahdistuneisuuden ja masentuneisuuden lisääntyminen, tuo esiin tarpeen vahvemmalle mielenterveyden tukemiselle. Tarkkaamattomuuden ja levottomuuden yleistymisen merkitsee, että yhä useampi lapsi ja nuori tarvitsee henkilökohtaista tukea ja palvelua. Kasvuympäristön turvallisuuden heikentyminen on myös tekijä, joka vaikuttaa palveluntarpeeseen. Fyysisen uhan, häirinnän, kiusaamisen, väkivallan ja syrjinnän kokemukset ovat yleistyneet, mikä voi lisätä tarvetta psyykkiselle ja sosiaaliselle tuelle.

Lasten ja nuorten kasvavat hyvinvointi- ja terveyserot, suuri vieraskielisten perheiden, lasten ja nuorten määrä, lisääntynyt lapsiperheköyhyys ja turvattomuus lisäävät opiskeluhuollon palveluntarvetta. Erityisesti eri väestöryhmien väliset ja alueelliset erot korostavat tarvetta räätälöidä palveluja paikallisten olosuhteiden mukaan. Palvelusuunnittelussa ja kohdentamisessa tulee huomioida entistä paremmin muita haavoittuvammassa asemassa olevien väestöryhmien elinoloja, asuinympäristöä, tarpeita ja toiveita. Tämä vaatii tiivistä yhteistyötä eri toimijoiden välillä, jotta voimme vastata väestöryhmien ja alueiden palveluntarpeisiin.

Luvun 4. lähteet liitteessä 3.

Opiskeluhoiltopalveluita koskevat henkilöstömitoitukset

Helsingin alueella noudatamme oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin sidottua henkilöstömitoitusta opiskeluhoillon kuraattori- ja psykologipalveluiden järjestämisessä.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa noudatamme henkilöstön osalta vähintään STM:n ja THL:n asettamia mitoitussuosituksia. Neuvolapalveluissa ei ole olemassa erikseen henkilöstömitoitusta esiopetusikäisille, vaan neuvolan henkilöstömitoitus kohdistuu kaikkiin palvelua käyttäviin ikäryhmiin.

Taulukko 1. Noudatettavat henkilöstömitoitukset (oppijaa/työntekijä).

Ammattiryhmä	Esiopetus	Perusopetus	Toinen aste
Kuraattorit	670	670	670
Psykologit	780	780	780
Terveystenhoitajat	320*	460	570
Lääkärit	2 270**	2 100	1 800

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain ja THL:n suositusten mukaiset mitoitukset.

*Esiopetusikäisiä n. 14 %.

**1 lääkäri/2 270 neuvolaikäistä lasta.

5 Opiskeluhoitopalveluiden voimavarojen kohdentaminen

Opiskeluhoito on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää oppijoiden psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä, varhaista puuttumista ja monialaista yhteistyötä. Opiskeluhoillon ammattilaiset työskentelevät joko yhdessä tai useammassa toimipaikassa.

Noudatamme voimavarojen kohdentamisen suunnittelussa joustavuutta, jotta kohdentuminen vastaa paremmin oppimisyhteisöjen ja alueiden tarpeisiin. Palveluiden esihenkilöt vastaavat henkilöstösuunnittelusta, ja sitä tehdään ennakoivasti lukuvuodeksi eteenpäin.

Opiskeluhoitopalveluiden työntekijöiden asiantuntemusta ja kokemusta hyödynnetään henkilöstöresurssin kohdentamisessa sekä voimavarojen kohdentamisessa hyödynnetään oppijoihin liittyvää hyvinvointitietoa, tietoa palveluun pääsyn määräajoista, palveluista saatua palautetta sekä oppimisyhteisöstä nousevia havaintoja.

Taulukko 2. Opiskeluhoitopalveluiden voimavarojen kohdentaminen palveluittain.

Opiskeluhoollon palvelu	Palvelukuvaus
Esiopetus (terveydenhoitajat ja lääkärit)	<ul style="list-style-type: none"> • Ehkäisevät terveydenhuollon palvelut järjestetään lastenneuvolassa terveydenhuoltolain 15 §:n mukaisesti tarjoamalla 6-vuotisikäkausi-tarkastus. Neuvolan tarkastusohjelman mukaan 6-vuotistarkastus on terveydenhoitajan tarkastus. Neuvolassa viimeinen neuvola-lääkärin määräaikaistarkastus on lapsen 4 vuoden iässä. • Neuvola osallistuu yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon tarvittaessa monialaisen asiantuntijaryhmän kautta.
Kouluterveydenhuolto (terveydenhoitajat ja lääkärit)	<ul style="list-style-type: none"> • Työ kohdentuu ennaltaehkäisevään työhön ja varhaiseen tukeen ja puuttumiseen huomioiden asetuksen mukaiset säännölliset terveystarkastukset ja vuosittaiset tapaamiset. • Yhteisölliseen työhön käytetään vähintään 15 % terveydenhoitajan työajasta. • Päivittäiset avoimet vastaanottoajat, joihin oppijat voivat tulla ilman ajanvarausta, kun terveydenhoitaja on koululla. • Terapiatakuun toteuttaminen. • Tapauskohtaiset monialaiset asiantuntijaryhmät.
Opiskelu-terveydenhuolto (terveydenhoitajat ja lääkärit)	<ul style="list-style-type: none"> • Työ kohdentuu ennaltaehkäisevään työhön sekä varhaiseen puuttumiseen, tukeen ja hoitoon huomioiden lakisääteiset terveys-tarkastukset, mielenterveys-, päihde- ja seksuaaliterveystyön. • Yhteisölliseen työhön käytetään vähintään 10 % terveydenhoitajan työajasta. • Ilman ajanvarausta olevaa palvelua järjestetään jokaisessa oppilaitoksessa päivittäin. • Terapiatakuun toteuttaminen. • Tapauskohtaiset monialaiset asiantuntijaryhmät. • Yhteistyö yhteistyökumppaneiden ja erilaisten verkostojen kanssa.
Kuraattori- ja psykologipalvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Työaikaa käytetään yhteisölliseen työhön oppimisyhteisöjen mielen hyvinvoinnin, osallisuuden, turvallisuuden ja yhteisöllisyyden lisäämiseksi. • Edistetään mielen hyvinvointia yksilö-, ryhmä- ja yhteisötason menetelmin. • Yksittäisille oppijoille tarjottava keskusteluapu, jossa huomioidaan oppijan yksilölliset tarpeet ja sovelletaan joustavasti ja monipuolisesti erilaisia näyttöön perustuvia menetelmiä. • Oppimisen ja opetukseen osallistumisen tuki. • Terapiatakuun toteuttaminen. • Tapauskohtaiset monialaiset asiantuntijaryhmät. • Yhteistyö yhteistyökumppaneiden ja erilaisten verkostojen kanssa.

6 Opiskeluhoitopalveluiden järjestämisen alueellisen toteutumisen tavoitteet

Opiskeluhoitopalveluiden järjestämisen toteutumisen tavoitteet on asetettu Helsingin kaupunkistrategian 2025–2029 linjausten ja Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden mukaisesti. Strategian mukaan Helsingissä tulee jokaisen voida rakentaa hyvää elämää ja tavoitella unelmiaan. Jokainen helsinkiläinen voi hyvin. Opiskeluhoitolla pyritään kaventamaan väestön välisiä hyvinvointieroja ja edistämään arki-liikkumista sekä liikunnallista elämäntapaa.

Toimintaamme kuuluvat ennaltaehkäisevä työote, varhainen puuttuminen ja monialainen yhteistyö sekä kodin ja koulun välinen yhteistyö ja vanhemmuuden tuki. Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden palveluketjujen toimivuutta kehitetään, ja matalan kynnyksen mielenterveyspalvelut varmistetaan terapiatakuun avulla. Huomiota kohdistetaan niihin nuoriin, joilla on riski jäädä koulutuksen ulkopuolelle. Opiskeluhoitoon turvataan riittävät resurssit erityisesti psyykkisesti oireilevien ja neuropsykiatrisesti oireilevien oppijoiden tukemiseen.

Taulukko 3. Helsingin kaupungin 2025–2029 strategiasta johdetut tavoitteet, toimenpiteet ja seurantamittarit.

Strateginen linjaus	Helsingissä jokainen voi hyvin	Sujuva arki ja toimivat palvelut	Turvallisuus	Henkilöstö ja johtaminen
Tavoite	<ul style="list-style-type: none"> • Oppijoiden terveelliset elintavat vahvistuvat ja arkiliikkuminen lisääntyy, arki-rytmi paranee. 	<ul style="list-style-type: none"> • Palvelupolut selkeytyvät ja hoitoon pääsy helpottuu. • Palvelumme ovat saavutettavia ja yhdenmukaisia koulutuksen järjestäjästä riippumatta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oppijoiden kokemus turvallisesta oppimis-yhteisöstä paranee. 	<ul style="list-style-type: none"> • Palveluissamme työskentelee sitoutuneita ja ammattitaitoisia työntekijöitä.
Toimenpide	<ul style="list-style-type: none"> • Käytössämme on puheeksi ottoa tukevia menetelmiä (esim. Liikkumisen edistämisen mini-interventio) ja lisäksi kehitämme palveluohjausta. • Lisäämme liikettä ja toiminnallisuutta osaksi työtämme esim. ryhmätysten, tapahtumien ja teemapäivien, yksilötyössä käytettävien kehollisten harjoitusten ja kävelykeskusteluiden avulla. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kehitämme monikanavaista ja monikielistä viestintää palveluistamme. • Kuvaamme palveluketjut ja opiskeluhuollon yhteistyön rakenteet huomioiden järjestöjen tarjoamat palvelut. • Varmistamme vähintään mitoituksen mukaisen henkilöstöressurssin. • Ammattiryhmät toteuttavat sekä yhteisöllistä että yksilökohtaista opiskeluhoitoa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen kaikilla koulutusasteilla. • Rasismin, syrjinnän, häirinnän kiusaamisen ja väkivallan ehkäisyn kehittäminen ja puuttumisen kulttuurin ja tuen tarjoamisen vahvistaminen. (KVO13-ohjelma ja toimintamalli kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi ja puuttumiseksi, antirasis-tisen työotteen vahvistaminen). 	<ul style="list-style-type: none"> • Tarjoamme säännöllistä täydennyskoulu-tusta ja tuemme ammatillisessa kehitymisessä. • Panostamme johtamisen laatuun sen säännöllisellä arvioimisella ja johdon kouluttamisella. • Kehitämme henkilöstön perehdytystä ja panostamme terveellisten työolojen luomiseen.

Strateginen linjaus	Helsingissä jokainen voi hyvin	Sujuva arki ja toimivat palvelut	Turvallisuus	Henkilöstö ja johtaminen
Seuranta-mittarit	<p>Perusopetuksen Move! -mittaus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • % osuus oppilaista, joilla on heikko fyysinen toimintakyky, laskee. <p>Kouluterveyskyselyn indikaattori:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vähintään tunnin päivässä liikkuvat + % nousua. • Aiempaa harvempi kokee terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi. + % nousua. 	<p>Palveluun pääsyn määrääjat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Henkilöstömitoitusten seuranta. • Yhteisöllisten opiskeluhoito-ryhmien arviot työajan kohdentumisesta yksilökohtaiseen ja yhteisölliseen työhön (opiskeluhoiton itsearviointi). <p>Kouluterveyskyselyn indikaattori:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista, + % nousua 	<p>Kouluterveyskyselyn indikaattorit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koulukiusattu vähintään kerran viikossa - % laskua. • Ei ole kiusattu lainkaan lukukauden aikana + % nousua. • Kertonut koulussa tapahtuneesta kiusaamisesta koulun aikuiselle + % nousua. • Kokenut syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla - % laskua. 	<p>Vakanssien täyttöaste</p> <ul style="list-style-type: none"> • Henkilöstön arviot johtamisesta ovat parantuneet. • Henkilöstön hyvinvointia koskevat kyselyjen tulokset ovat nousseet (kunta 10 ja Fiilari).

7 Toimenpiteet alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi

Alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän kokouksissa. Seurattavat asiat kuvataan yhteistyöryhmän vuosikelloon. Kokouksiin tuodaan tilannekatsaukset, ja tarvittaessa ongelmakohdat, joiden ratkaisemiseen tarvitaan monialaista tukea sekä yhteistä keskustelua. Ryhmän edustajat viestivät säännöllisesti työryhmän päätöksistä edustamilleen ja johtamilleen tahoilleen. He edistävät yhteisesti sovittuja asioita.

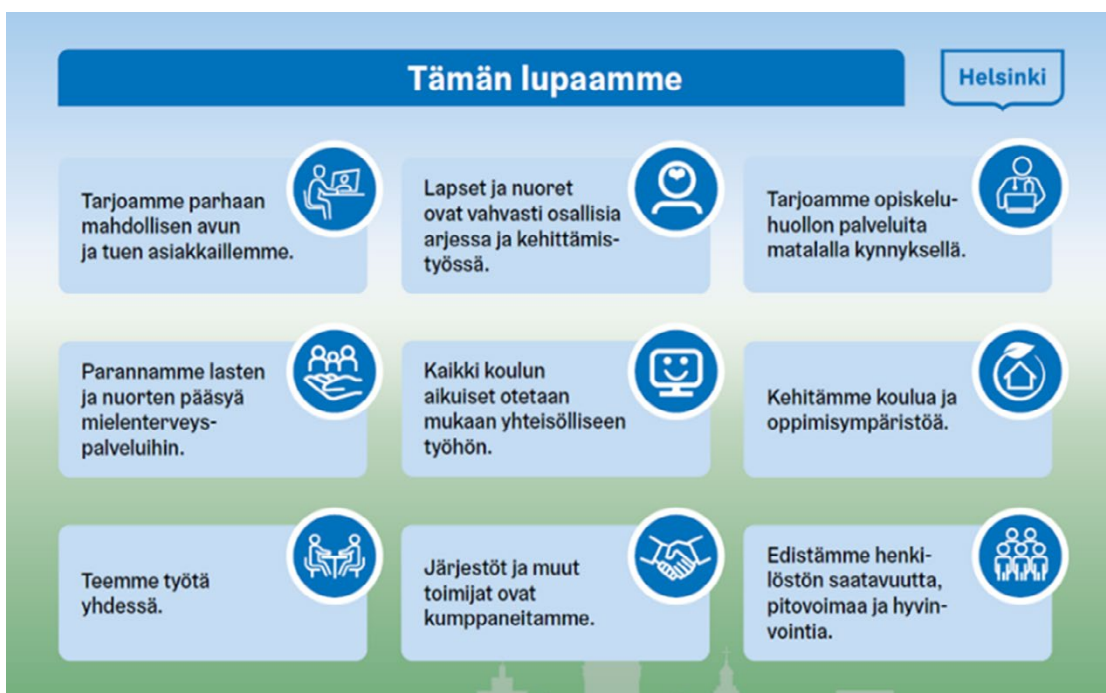
Liitteet

Liite 1. Alueellista opiskeluhoitosuunnitelmaa velvoittavat lait ja asetukset

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain lisäksi noudatamme opiskeluhoollon järjestämisessä seuraavia lakeja:

- Perusopetuslaki
- Lukiolaki
- Laki ammatillisesta koulutuksesta
- Laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta
- Terveystieteiden tutkimuslaki
- Sosiaalihuoltolaki
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista
- Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 338/2011
- EU:n tietosuoja-asetus
- Tietosuojalaki
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta

Liite 2. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan Yhdessä toimien -palvelulupaus opiskeluhuollon järjestämiseen

Liite 3. Luvun 4 lähteet

Kaupunkitieto (2025). Tutkimus- ja tilastotietoa Helsingistä. Lasten ja nuorten määrä. Helsinki: Kaupunginkanslia. Saatavilla: kaupunkitieto.hel.fi/fi/lapset-ja-nuoret/lasten-ja-nuorten-maara. Viitattu: 30.6.2025.

Määttä, S. (2025). Helsingiläisnuorten koettu hyvinvointi, terveys ja turvallisuus – sukupuoli ja perheen koettu taloudellinen tilanne tärkeimpiä selittäviä tekijöitä. Helsinki: Helsingin kaupunginkanslia. Saatavilla: kaupunkitieto.hel.fi/fi/helsingilaisnuorten-koettu-hyvinvointi-terveys-ja-turvallisuus-sukupuoli-ja-perheen-koettu. Viitattu: 1.8.2025.

Määttä, S. (2025). Lapset, nuoret ja lapsiperheet Helsingissä tilastojen ja tutkimuksen valossa. Koonti tilastoista ja tutkimuksista Helsingistä. Helsinki: Helsingin kaupunginkanslia, Kaupunkitietopalvelut. Ei julkisesti saatavilla. Viitattu: 30.6.2025.

Määttä, S. & Sulander, T. (2025). PUHTI-Raportti – Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen palvelujärjestelmän ulkopuolisen tiedon keinoin. Tilastoja 2025: 1. Helsinki: Helsingin kaupunginkanslia. Saatavilla: hel.fi/static/kanslia/Kaupunkitieto/25_02_13_Tilastoja_1_suomi.pdf. Viitattu: 6.9.2025.

Renvik, T. A., Saukkonen, P., Sulander, T., Taskinen, H. & Vilkama, K. (toim.) (2025). Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin eriytyminen Helsingissä. Tutkimuksia 2025: 1. Helsinki: Helsingin kaupunginkanslia. Saatavilla: hel.fi/static/kanslia/Kaupunkitieto/25_05_21_Tutkimuksia_1.pdf. Viitattu: 17.9.2025.

THL, Finlapset (2025). Ylipainoraportti. Saatavilla: thl.fi/finlapset_ylipainoraportti/areas/pipa_infograafi_helsinki.html?filename=areas%2Fpipa_infograafi_helsinki.html. Viitattu: 1.8.2025

Helsinki